

EBA/GL/2017/15

23/02/2018

Pamatnostādnes

---

par savstarpēji saistītiem klientiem
saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013
4. panta 1. punkta 39. apakšpunktu

1. Atbilstības un ziņošanas prasības

Pamatnostādņu statuss

1. Šis dokuments ietver pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1093/2010 16. pantu¹. Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jādarā viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
2. Pamatnostādnēs izklāstīts EBI skatījums uz atbilstošām uzraudzības praksēm Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmā jeb par to, kā konkrētā jomā jāpiemēro Savienības tiesību akti. Kompetentajām iestādēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4.panta 2.punktā, uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes, tās būtu jāievēro, iekļaujot tās attiecīgi savā praksē (piemēram, veicot grozījumus savā tiesiskajā regulējumā vai uzraudzības procesos), tostarp gadījumos, ja pamatnostādnes ir paredzētas, galvenokārt, iestādēm.

Ziņošanas prasības

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz 23/04/2018 jāpaziņo EBI, vai tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai jānorāda to neievērošanas iemesli.
4. Ja šajā termiņā nebūs saņemts šāds paziņojums, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes šos ieteikumus neievēro. Paziņojumi jāiesniedz, nosūtot EBI tīmekļa vietnē pieejamo veidlapu uz e-pasta adresi compliance@eba.europa.eu ar norādi „EBA/GL/2017/15”. Paziņojumus nosūta personas, kas ir pilnvarotas kompetento iestāžu vārdā ziņot par prasību izpildi. Par jebkurām izmaiņām atbilstības statusā arī ir jāziņo EBI.
5. Paziņojumus publicēs EBI tīmekļa vietnē saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

---

¹ Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), tiek grozīts Lēmums Nr. 716/2009/EK un atcelts Komisijas Lēmums 2009/78/EK (OV L331, 15.12.2010., 12.lpp).

2. Priekšmets, piemērošanas joma un definīcijas

Priekšmets un piemērošanas joma

6. Šajās pamatnostādnēs ir norādīta pieeja, kāda Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 3. apakšpunktā minētajām iestādēm ir jāizmanto, piemērojot prasību grupēt divus vai vairākus klientus “savstarpēji saistītu klientu grupā”, jo tie veido kopīgu risku atbilstoši šīs regulas 4. panta 1. punkta 39. apakšpunktam.

Adresāti

7. Šīs pamatnostādes ir adresētas kompetentajām iestādēm, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta i) apakšpunktā, un finanšu iestādēm, kā noteikts Regulas Nr. 1093/2010 4. panta 1. punktā.

Definīcijas

8. Ja nav norādīts citādi, Regulā (ES) Nr. 575/2013 un Direktīvā 2013/36/ES lietotajiem un definētajiem terminiem ir tāda pati nozīme arī šajās pamatnostādnēs.

3. Īstenošana

Piemērošanas datums

9. Šīs pamatnostādnes piemēro no 2019. gada 1. janvāra.

Atcelšana

10. Eiropas Banku uzraudzītāju komitejas 2009. gada 11. decembrī izdotās “Pamatnostādnes par lielo riska darījumu pārskatītā režīma ieviešanu” atceļ no 2019. gada 1. janvāra.

4. Savstarpēji saistītu klientu grupas, kas balstītas uz kontroli

---

11. Piemērojot Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 39. apakšpunkta a) punktu, iestādēm ir jāpieņem, ka divi vai vairāki klienti veido kopīgu risku, ja starp tiem pastāv kontroles attiecības.

12. Izņēmuma gadījumos, ja iestādes spēj pierādīt, ka, neraugoties uz kontroles attiecībām starp klientiem, kopīgs risks nepastāv, iestādēm ir detalizēti un plaši jādokumentē attiecīgie apstākļi, kas pamato šo gadījumu. Piemēram, konkrētos gadījumos, kad īpašam nolūkam dibināta sabiedrība, kuru kontrolē cits klients (piemēram, iniciators), ir pilnībā norobežota un bankrota gadījumā neaizskarama tā, ka starp īpašam nolūkam dibināto sabiedrību un kontrolējošo sabiedrību nepastāv neviens iespējams kaitīgās ietekmes kanāls un tādējādi kopīgs risks, var būt iespējams pierādīt, ka šāds kopīgs risks nepastāv (skatīt K.1. scenāriju pielikumā).

13. Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 37. apakšpunktā definētais kontroles jēdziens iestādēm ir jāpiemēro šādā veidā:

- a) attiecībā uz klientiem, kuri sagatavo savus konsolidētos finanšu pārskatus atbilstoši valsts noteikumiem, ar kuriem transponē Direktīvu 2013/34/ES², iestādēm ir jāpamatojas uz kontroles attiecībām starp mātesuzņēmumu un tā meitasuzņēmumiem Direktīvas 2013/34/ES 22. panta 1. un 2. punkta izpratnē. Tādēļ iestādēm ir atbilstoši jāgrupē savi klienti, pamatojoties uz klientu konsolidētajiem finanšu pārskatiem. Tādējādi atsauces uz Direktīvu 2013/34/ES ir jāsaprot kā atsauces uz valstu noteikumiem, ar kuriem transponē Direktīvu 2013/34/ES tajā dalībvalstī, kurā iestādes klientiem ir jāpamatojas savi konsolidētie finanšu pārskati;
- b) attiecībā uz klientiem, kuri savus konsolidētos finanšu pārskatus sagatavo atbilstoši starptautiskajiem grāmatvedības standartiem, kurus Komisija pieņēma saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1606/2002, iestādēm ir jāpamatojas uz kontroles attiecībām starp mātesuzņēmumu un tā meitasuzņēmumiem šo grāmatvedības standartu izpratnē. Tādēļ iestādēm ir atbilstoši jāgrupē savi klienti, pamatojoties uz klientu konsolidētajiem finanšu pārskatiem.
- c) attiecībā uz klientiem, uz kuriem neattiecas šā punkta a) vai b) apakšpunkts (piemēram, fiziskām personām, centrālām valdībām un klientiem, kuri konsolidētos finanšu pārskatus sagatavo saskaņā ar trešās valsts grāmatvedības noteikumiem), iestādēm par kontroles attiecībām būtu jāuzskata tādas attiecības starp jebkuru fizisku vai juridisku personu un uzņēmumu, kas ir līdzīgas šā punkta a) un b) apakšpunktā minētajām mātesuzņēmuma/meitasuzņēmuma attiecībām.

---

² Ar Direktīvas 2013/34/ES 22. panta 1. un 2. punktu ir aizvietots Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 37. apakšpunktā minētās Direktīvas 83/349/EEK 1. panta saturs. Saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 52. pantu atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz Direktīvu 2013/34/ES, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu tās VII pielikumā.

Veicot šo izvērtējumu, iestādēm ir jāpieņem, ka jebkurš no turpmāk norādītajiem kritērijiem veido kontroles attiecības:

- i. akcionāru vai dalībnieku balsstiesību vairākums citā sabiedrībā;
- ii. tiesības vai spēja norīkot vai atcelt lielāko daļu administratīvās, vadības vai uzraudzības struktūras locekļu citā sabiedrībā;
- iii. tiesības vai spēja izmantot dominējošu ietekmi pār citu sabiedrību saskaņā ar līgumu, dibināšanas dokumentu noteikumiem vai statūtiem.

Citas iespējamās kontroles pazīmes, kas iestādēm ir jāņem vērā savā izvērtējumā, ir šādas:

- iv. pilnvaras lemt par stratēģiju vai vadīt sabiedrības darbību;
- v. pilnvaras lemt par nozīmīgiem darījumiem, piemēram, peļņas vai zaudējumu pārvešanu;
- vi. tiesības vai spēja koordinēt sabiedrības vadību ar citu sabiedrību vadību, lai sasniegtu kopīgu mērķi (piemēram, ja vienas un tās pašas fiziskās personas ir iesaistītas divu vai vairāku sabiedrību valdes vai padomes darbā);
- vii. vairāk nekā 50 % kapitāla akciju citā sabiedrībā.

14. Ņemot vērā, ka izvērtējumā kontroles attiecību noteicošais faktors ir 13. punkta a), b) un c) apakšpunktā norādītie grāmatvedības kritēriji vai kontroles pazīmes, iestādēm, pamatojoties uz šajā iedaļā aprakstītajām kontroles attiecībām, divi vai vairāki klienti ir jāgrupē arī tad, ja šie klienti nav iekļauti vienos konsolidētajos finanšu pārskatos, jo uz tiem attiecas izņēmumi, kas ietverti attiecīgajos grāmatvedības noteikumos, piemēram, Direktīvas 2013/34/ES 23. pantā.

15. Iestādēm ir jāgrupē divi vai vairāki klienti vienā savstarpēji saistītu klientu grupā, pamatojoties uz kontroles attiecībām starp šiem klientiem, neraugoties uz to, vai riska darījumiem ar šiem klientiem tiek vai netiek piemērots atbrīvojums no lielo riska darījumu limita piemērošanas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 400. panta 1. un 2. punktu vai saskaņā ar atbrīvojumiem, kas norādīti šīs regulas 493. panta 3. punktā.

5. Alternatīvā pieeja riska darījumiem ar centrālajām valdībām

---

16. Saskaņā ar “savstarpēji saistītu klientu grupas” definīciju, kas sniegta Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 39. apakšpunkta pēdējā daļā, iestādes var izvērtēt savstarpēji saistītu klientu grupas esamību, atsevišķi aplūkojot katru personu, kuru tiešā veidā kontrolē centrālā valdība vai kura tiešā veidā ir savstarpēji saistīta ar to (“alternatīvā pieeja”)³.

17. Šis pats noteikums ļauj daļēji piemērot alternatīvo pieeju, atsevišķi izvērtējot fiziskas vai juridiskas personas, kuras tiešā veidā kontrolē centrālā valdība vai kuras tiešā veidā ir savstarpēji saistītas ar to (skatīt CV.1. scenāriju pielikumā).

18. Šis noteikums arī precizē, ka:

- a) centrālā valdība tiek iekļauta katrā savstarpēji saistīto klientu grupā, kas noteikta atsevišķi attiecībā uz fiziskām vai juridiskām personām, kuras tiešā veidā kontrolē centrālā valdība vai kuras tiešā veidā ir savstarpēji saistītas ar to (skatīt CV.2. scenāriju pielikumā);
- b) katra a) apakšpunktā minētā savstarpēji saistīto klientu grupa ietver arī personas, kuras kontrolē vai kuras ir savstarpēji saistītas ar tādu personu, kuru savukārt tiešā veidā kontrolē centrālā valdība vai kura tiešā veidā ir savstarpēji saistīta ar to (skatīt CV.3. scenāriju pielikumā).

19. Ja sabiedrības, kuras tiešā veidā kontrolē centrālā valdība vai kuras tiešā veidā ir savstarpēji saistītas ar to, ir ekonomiski atkarīgas viena no otras, papildus savstarpēji saistīto klientu grupām, kas izveidotas saskaņā ar alternatīvo pieeju, tām ir jāizveido arī atsevišķas savstarpēji saistīto klientu grupas (neietverot centrālo valdību) (skatīt CV.4. scenāriju pielikumā).

20. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 39. apakšpunkta pēdējās daļas pēdējo teikumu šī pamatnostādņu iedaļa ir piemērojama arī tām reģionu pašvaldībām vai vietējām pašpārvaldēm, uz kurām attiecas šīs regulas 115. panta 2. punkts, un fiziskām vai juridiskām personām, kuras tiešā veidā kontrolē šīs reģionu pašvaldības vai vietējās pašpārvaldes vai kuras tiešā veidā ir savstarpēji saistītas ar tām.

---

³ Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 400. panta 1. punkta a) apakšpunktu aktīvu posteņus, kas ir prasījumi pret centrālajām valdībām un kam, bez nodrošinājuma, saskaņā ar standartizēto pieeju būtu piešķirta 0 % riska pakāpe, atbrīvo no šīs regulas 395. panta 1. punkta (lielo riska darījumu limiti) piemērošanas.

6. Savstarpējās saistības noteikšana, pamatojoties uz ekonomisko atkarību

---

21. Izvērtējot savu klientu savstarpējo saistību, pamatojoties uz ekonomisko atkarību, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 39. apakšpunkta b) punktu iestādēm ir jāņem vērā katra gadījuma īpašie apstākļi, jo īpaši tas, vai klienta finansiālās grūtības vai bankrots radītu finansējuma vai parādu nomaksas grūtības citam klientam (skatīt E.1., E.2., E.3. un E.4. scenāriju pielikumā).

22. Ja iestāde spēj pierādīt, ka klienta finansiālās grūtības vai bankrots neradītu finansējuma vai parādu nomaksas grūtības citam klientam, šie klienti nav uzskatāmi par kopīgu risku. Turklāt divi klienti nav uzskatāmi par kopīgu risku, ja klients ir ekonomiski atkarīgs no cita klienta tikai daļēji, t. i., šis klients var viegli atrast otra klienta aizstājēju.

23. Izvērtējot ekonomisko atkarību, iestādēm jo īpaši ir jāaplūko šādas situācijas:

- a) ja klients ir pilnībā vai daļēji garantējis cita klienta riska darījumu un riska darījums ir tik nozīmīgs garantijas sniedzējam, ka prasījuma gadījumā tam var rasties finansiālas problēmas⁴;
- b) ja klients saskaņā ar savu juridisko statusu uzņemas atbildību kā dalībnieks sabiedrībā, piemēram, komandītsabiedrības galvenais partneris, un riska darījums ir tik nozīmīgs klientam, ka tam var rasties finansiālas problēmas, ja tiek veikts prasījums pret sabiedrību;
- c) ja ievērojama daļa no klienta bruto ieņēmumiem vai bruto izdevumiem (gadā) rodas no darījumiem ar citu klientu (piemēram, mājokļa / komerciālā īpašuma īpašnieku, kura īrnieks maksā ievērojamu īres daļu), kuru nevar viegli aizstāt;
- d) ja ievērojama daļa no klienta produkcijas/saražotā tiek pārdota citam iestādes klientam un produkciju/saražoto nevar viegli pārdot citiem klientiem;
- e) ja diviem vai vairākiem klientiem ir viens paredzamais finansējuma avots aizdevumu atmaksai un nevienam no klientiem nav cits neatkarīgs ienākumu avots, no kura apkalpot un pilnībā atmaksāt aizdevumu;
- f) citas situācijas, kurās klientiem ir kopīgas juridiskas vai ar līgumu noteiktas saistības ar iestādi (piemēram, parādnieks un viņa līdzzaizņēmējs vai parādnieks un viņa laulātais/partneris);

---

⁴ Šajā situācijā ir minētas garantijas, kas neatbilst atbilstības prasībām, kuras norādītas Regulas (ES) Nr. 575/2013 Trešās daļas II sadaļas 4. nodaļā (Kreditriskā mazināšana), un tādējādi aizvietošanas pieeju (kas minēta šīs regulas 403. pantā) nevar izmantot prudenciālām vajadzībām.

- g) ja ievērojama daļa no klienta nopirktajiem debitoru parādiem vai saistībām attiecas uz citu klientu;
- h) ja klientiem ir kopīgi īpašnieki, akcionāri vai vadītāji. Piemēram, horizontālās grupas, kurās uzņēmums ir saistīts ar vienu vai vairākiem citiem uzņēmumiem, jo tiem visiem ir viens akcionāru kodols bez viena kontrolējošā akcionāra vai tie tiek vadīti vienotā veidā. Šāda vadība var tikt īstenota saskaņā ar līgumu, kas noslēgts starp uzņēmumiem, šo uzņēmumu dibināšanas dokumentu noteikumiem vai statūtiem, vai gadījumā, ja šā uzņēmuma un viena vai vairāku citu uzņēmumu administratīvās pārvaldības vai uzraudzības struktūras lielākoties sastāv no vienām un tām pašām personām.

24.23. punktā norādītais nepilnīgais situāciju uzskaitījums iestādēm ir jāņem vērā arī, izvērtējot saistības starp “paralēlās banku sistēmas” struktūrvienībām⁵. Iestādēm pienācīgi jāņem vērā fakts, ka attiecības starp sabiedrībām, kas atbilst definīcijai par “paralēlās banku sistēmas” struktūrvienībām, visticamāk, neietvers kapitāla saistības, bet gan cita veida attiecības, t. i., de facto kontroles situācijas vai attiecības, ko raksturo līgumiskas saistības, netiešs atbalsts vai potenciāls reputācijas risks (piem., sponsorēšana vai pat zīmolrade).

25. Ja iestādes klients ir ekonomiski atkarīgs no vairāk nekā viena klienta un attiecīgie klienti nav atkarīgi viens no otra, iestādei ir jāietver šie klienti atsevišķās savstarpēji saistīto klientu grupās (kopā ar atkarīgo klientu).

26. Iestādēm ir jāizveido savstarpēji saistītu klientu grupa, kurā divi vai vairāki to klienti ir ekonomiski atkarīgi no sabiedrības, arī tādā gadījumā, ja šī sabiedrība nav iestādes klients.

27. Iestādēm ir jāgrupē divi vai vairāki klienti vienā savstarpēji saistītu klientu grupā, pamatojoties uz ekonomisko atkarību starp šiem klientiem, neraugoties uz to, vai riska darījumiem ar šiem klientiem tiek vai netiek piemēroti atbrīvojumi no lielo riska darījumu limita piemērošanas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 400. panta 1. un 2. punktu vai saskaņā ar atbrīvojumiem, kas norādīti šīs regulas 493. panta 3. punktā.

Ekonomiskā atkarība no galvenā finansējuma avota

28. Iestādēm ir jāaplūko situācijas, kurās viena klienta finansējuma problēmas var skart citus klientus, pamatojoties uz vienpusēju vai divpusēju atkarību no viena finansējuma avota. Tas neietver gadījumus, kad klienti iegūst finansējumu vienā tirgū (piemēram, komerciālo vērtspapīru tirgū) vai klientu atkarību no viņu pašreizējā finansējuma avota rada klientu kredītspējas samazināšanās tādā mērā, ka tie nespēj viegli aizvietot šo finansējuma avotu.

29. Iestādēm ir jāaplūko gadījumi, kad kopējo finansējuma avotu, no kura klients ir atkarīgs, nodrošina pati iestāde, tās finanšu grupa vai tās saistītās puses⁶ (skatīt E.5. un E.6. scenāriju pielikumā). Fakts,

⁵ Kā noteikts EBI pamatnostādnēs par limitiem riska darījumiem ar “paralēlās banku sistēmas” struktūrvienībām, kuras veic banku darbības ārpus regulētās sistēmas, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 2. punktu:

<https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/large-exposures/guidelines-on-limits-on-exposures-to-shadow-banking>

⁶ Regulas (ES) Nr. 575/2013 54. apsvērumā ir norādīts, ka “nosakot savstarpēji saistītu klientu grupas pastāvēšanu un tādējādi arī riska darījumus, kas veido kopīgu risku, ir svarīgi ņemt vērā arī riskus, ko rada kopējs avots būtiskam finansējumam, ko nodrošina pati iestāde, tās finanšu grupa vai saistītās puses”.

ka klienti ir saistīti ar vienu iestādi, pats par sevi nenosaka prasību grupēt klientus, ja iestādi, kura nodrošina finansējumu, var viegli aizvietot.

30. Iestādēm ir arī jāizvērtē jebkādi kaitīgās ietekmes vai specifiskie riski, kas varētu rasties šādās situācijās:

- a) vienas finansējuma struktūras (piemēram, vienas bankas vai starpnieka, kuru nevar viegli aizvietot) izmantošana;
- b) līdzīgu struktūru izmantošana;
- c) paļaušanās uz saistībām ar vienu avotu (piemēram, garantijas, kredītatbalsts strukturētos darījumos vai likviditātes līgumi bez saistībām), ņemot vērā tā maksātspēju, jo īpaši gadījumos, kad pastāv termiņu nesakritība starp pamatā esošo aktīvu termiņu un refinansēšanas vajadzību biežumu.

7. Savstarpējās saistības, kas balstīta uz kontroli, un savstarpējās saistības, kas balstīta uz ekonomisko atkarību, līdzīgās iezīmes

---

31. Iestādēm vispirms ir jānosaka, kuri klienti ir savstarpēji saistīti, balstoties uz kontroles attiecībām, atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 39. apakšpunkta a) punktam (“kontroles grupa”) un kuri klienti ir saistīti, balstoties uz ekonomisko atkarību, atbilstoši šīs regulas 4. panta 1. punkta 39. apakšpunkta b) punktam. Pēc tam iestādēm ir jāizvērtē, vai noteiktās savstarpēji saistīto klientu grupas ir (daļēji) jāsavieno savā starpā (piemēram, vai klientu grupas, kuras ir saistītas, balstoties uz ekonomisko atkarību, ir jāapvieno vienā grupā ar kontroles grupu).
32. Iestādēm veicot izvērtējumu, katrs gadījums ir jāizskata atsevišķi, t. i., jānosaka iespējamā kaitīgās ietekmes ķēde (“domino efekts”), pamatojoties uz konkrētajiem apstākļiem (skatīt K/E.1. un K/E.2. scenāriju pielikumā).
33. Ja klienti, kuri ietilpst dažādās kontroles grupās, ir savstarpēji saistīti, balstoties uz ekonomisko atkarību, visas sabiedrības, kuras veido kaitīgās ietekmes ķēdi, ir jāsapņē vienā savstarpēji saistīto klientu grupā. Ja klients ir ekonomiski atkarīgs un pats atrodas kontroles grupas augšgalā, vienmēr ir jāpieņem, ka pastāv lejupvērsta kaitīgā ietekme (skatīt K/E.3. scenāriju pielikumā). Klientu, kuri kontrolē ekonomiski atkarīgu sabiedrību, augšupvērsta kaitīgā ietekme ir jāpieņem tikai tādā gadījumā, kad šis kontrolējošais klients ir arī ekonomiski atkarīgs no sabiedrības, kura veido ekonomisko saiti starp abām kontrolējošajām grupām (skatīt K/E.4. scenāriju pielikumā).

8. Kontroles un pārvaldības procedūras savstarpēji saistītu klientu noteikšanai

---

34. Iestādēm ir jābūt pilnīgai informācijai par saviem klientiem un to attiecībām. Iestādēm ir arī jānodrošina, ka to darbinieki izprot un piemēro šīs pamatnostādes.
35. Ir jānodrošina, ka klientu iespējamo saistību noteikšana ir iestādes kredītu piešķiršanas un uzraudzības procesa neatņemama daļa. Vadības struktūrai un augstākajai vadībai ir jānodrošina, ka tiek dokumentēti un īstenoti atbilstīgi klientu savstarpējo saistību noteikšanas procesi.
36. Iestādēm ir jānosaka visas kontroles attiecības starp to klientiem un tās atbilstoši jādokumentē. Iestādēm ir arī jāizpēta un atbilstoši jādokumentē jebkāda iespējamā ekonomiskā atkarība starp to klientiem. Lai noteiktu šīs savstarpējās saistības, iestādēm ir jāveic pamatoti pasākumi un jāizmanto brīvi pieejamā informācija. Piemēram, ja iestāde uzzina, ka kāda cita iestāde klientus ir uzskatījusi par savstarpēji saistītiem (piemēram, publiskā reģistra dēļ), tai ir jāņem vērā šī informācija.
37. Iestādes centieniem attiecībā uz tās klientu ekonomisko atkarību izpēti ir jābūt samērīgiem riska darījumu apmēram. Tādēļ visos gadījumos, kad visu riska darījumu ar vienu atsevišķu klientu summa pārsniedz 5 % no pirmā līmeņa kapitāla⁷, iestādēm ir jāpastiprina savi izmeklēšanas pasākumi, veicot plašu izpēti par jebkāda veida “vispārīgo informāciju”, kā arī informāciju, kas attiecas ne tikai uz iestāžu klientiem.
38. Lai izvērtētu grupēšanas prasības, balstoties uz kontroles un ekonomiskās atkarības attiecību apvienojumu, iestādēm ir jāapkopo informācija par visām sabiedrībām, kuras veido kaitīgās ietekmes ķēdi. Iestādes var nespēt noteikt visus klientus, kuri veido kopīgu risku, ja pastāv savstarpējās saistības, kas izriet no sabiedrībām, kuras nav darījumu attiecībās ar iestādi un tādēļ iestādei nav zināmas (skatīt P.1. scenāriju pielikumā). Tomēr, ja iestāde uzzina par tādu sabiedrību savstarpējām saitēm, kuras nav šīs iestādes klientu lokā, izvērtējot savstarpējās saistības, tai ir jāņem vērā šī informācija.
39. Kontroles un pārvaldības procedūras savstarpēji saistītu klientu noteikšanai ir regulāri jāpārskata, lai nodrošinātu to atbilstīgumu. Iestādēm ir arī jāuzrauga izmaiņas attiecībā uz savstarpējām saitēm, vismaz to periodiskās aizdevumu pārskatīšanas ietvaros un gadījumos, kad ir plānots būtisks aizdevumu apmēra pieaugums.

---

⁷ Sliexsnis attiecas uz iestādes pirmā līmeņa kapitālu gadījumos, kad šīs pamatnostādes tiek piemērotas individuāli. Sliexsnis attiecas uz iestāžu grupas pirmā līmeņa kapitālu gadījumos, kad šīs pamatnostādes tiek piemērotas subkonsolidēti vai konsolidēti.

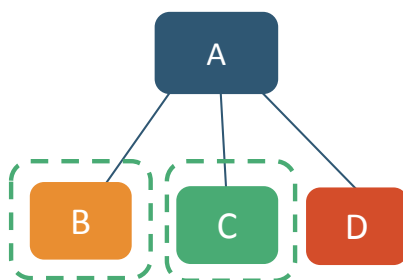
Pielikums: diagrammas

Šajā pielikumā ietvertie scenāriji attēlo pamatnostādņu piemērošanu savstarpēji saistītu klientu grupām, kuras atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 39. apakšpunktā norādītajai definīcijai, raugoties no ziņotājas iestādes perspektīvas.

Savstarpēji saistītu klientu grupas, kas balstītas uz kontroli

K.1. scenārijs: izņēmuma gadījums (nepastāv kopīgs risks, neraugoties uz kontroles esamību)

Ziņotājai iestādei ir riska darījumi ar visām turpmāk norādītajām sabiedrībām (A, B, C un D). Sabiedrība A kontrolē sabiedrību B, C un D. Meitasuzņēmumi B, C un D ir īpašam nolūkam dibinātas sabiedrības / īpašam nolūkam dibināti uzņēmumi (*SPE/SPV*).

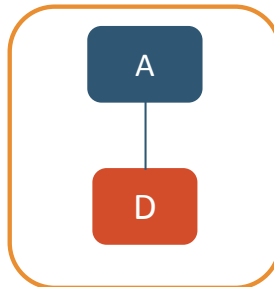

Lai novērtētu, vai nepastāv kopīgs risks, neraugoties uz kontroles attiecību esamību, ziņotājai iestādei ir jāizvērtē (vismaz) visi turpmāk norādītie elementi attiecībā uz katru no *SPE/SPV* (šajā scenārijā — sabiedrību B, C un D):

- i) ekonomiskās atkarības trūkums vai kādi citi faktori, kas varētu norādīt uz būtisku pozitīvu saistību starp mātesuzņēmuma A kredīt kvalitāti un *SPE/SPV* (B, C vai D) kredīt kvalitāti. Kā iespējamās pazīmes attiecībā uz būtisku pozitīvu saistību papildus citiem faktoriem ir jāizvērtē iespējamā paļaušanās uz mātesuzņēmumu A attiecībā uz finansējuma avotiem un daži no kritērijiem, kas kavē *SPE/SPV* dekonsolidāciju vai vērtspapīroto aktīvu atzīšanas pārtraukšanu saskaņā ar attiecīgajiem grāmatvedības noteikumiem;
- ii) *SPE/SPV* specifiskā būtība, jo īpaši tās neaizskaramība bankrota gadījumā (pamatojoties uz Regulas (ES) Nr. 575/2013 300. panta 1. punktu), tādā nozīmē, ka pastāv efektīvi pasākumi, kas nodrošina, ka maksātnespējas gadījumā *SPE/SPV* aktīvi nebūtu pieejami mātesuzņēmuma A kreditoriem, un tas, vai *SPE/SPV* emitētie parāda vērtspapīri parasti atbilst aktīviem, kas ir trešo personu saistības;

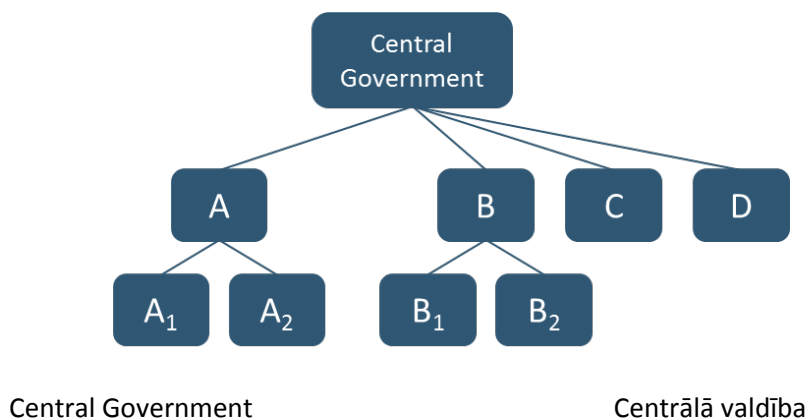
- iii) vērtspapīrošanas strukturālā uzlabošana un nošķirums starp *SPE/SPV* saistībām un mātesuzņēmuma A saistībām, piemēram, tādu noteikumu iekļaušana darījumu dokumentos, kas nodrošina apkalpošanas un darbības nepārtrauktību;
- iv) atbilstība noteikumiem, kas norādīti Regulas (ES) Nr. 575/2013 248. pantā attiecībā uz savstarpēji nesaistītu pušu darījuma nosacījumiem.

Pēc visu šo elementu novērtēšanas ziņotāja iestāde varētu secināt, ka, piemēram, meitasuzņēmumi B un C neveido kopīgu risku ar mātesuzņēmumu A. Tādējādi ziņotājai iestādei ir jāaplūko savstarpēji saistītu klientu grupa, kurā ietilpst tikai A un D klienti. Iestādei šie novērtējumi un to rezultāti ir plaši jāapraksta dokumentos.

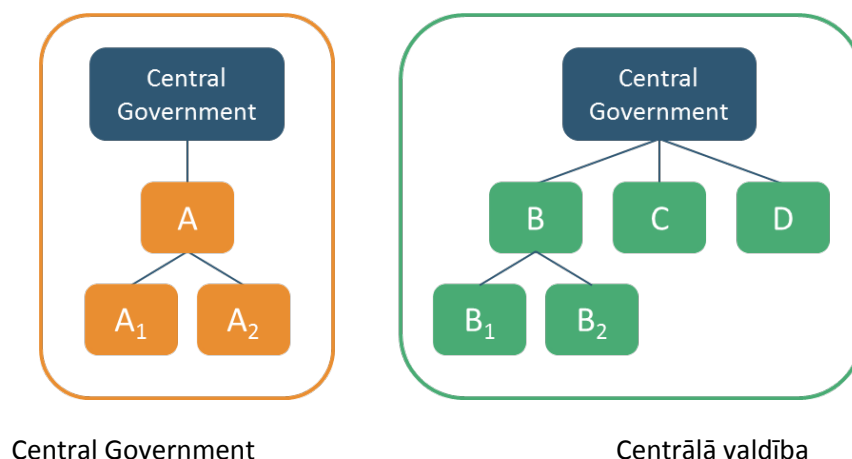
Alternatīvā pieeja riska darījumiem ar centrālajām valdībām

Lai attēlotu iespējamus scenārijus, tiek izmantots šāds vispārīgs scenārijs: centrālā valdība tiešā veidā kontrolē četras juridiskās personas (A, B, C un D). Gan sabiedrībai A, gan sabiedrībai B ir tieša kontrole pār diviem meitasuzņēmumiem (A_1/A_2 , B_1/B_2). Ziņotājai iestādei ir riska darījumi ar centrālo valdību un visām norādītajām sabiedrībām.

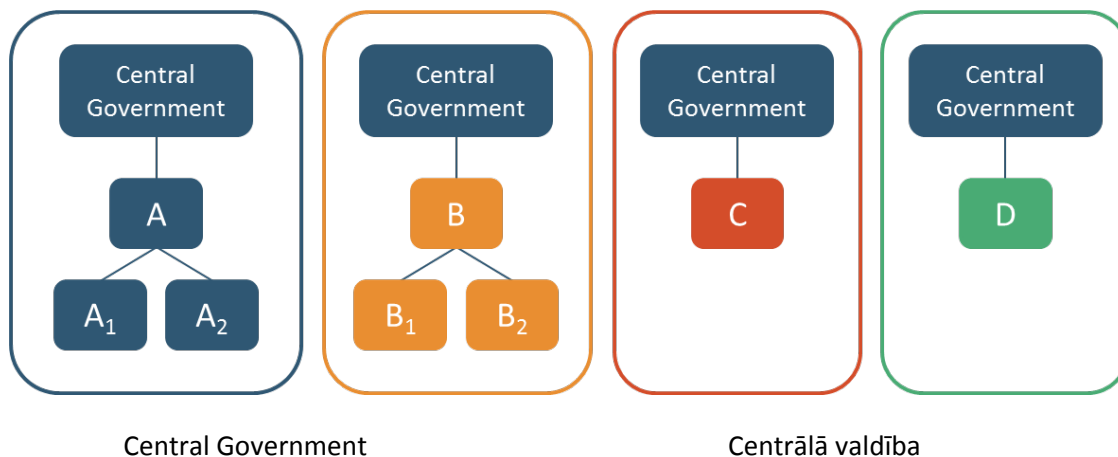

CV.1. scenārijs: alternatīvā pieeja — daļēja izmantošana

Ziņotāja iestāde var izdalīt tikai vienu grupu (“centrālā valdība/A/visas A kontrolētās vai no A atkarīgās sabiedrības”) un attiecībā uz pārējām sabiedrībām izmantot vispārējo pieeju (“centrālā valdība/B, C un D/visas B kontrolētās vai no B atkarīgās sabiedrības”):

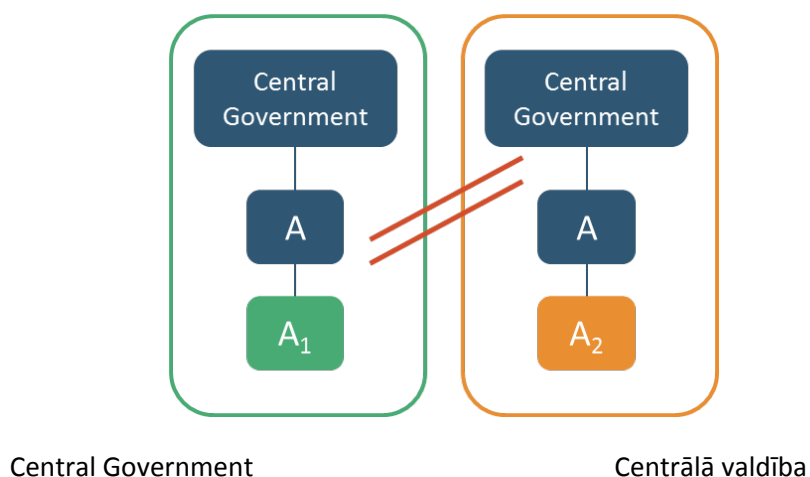

CV.2. scenārijs: alternatīvā pieeja — izmantojama visām tieši atkarīgajām sabiedrībām

CV.3. scenārijs: alternatīvā pieeja — piemērojama “pirmajam/otrajam līmenim”, bet ne zemāk

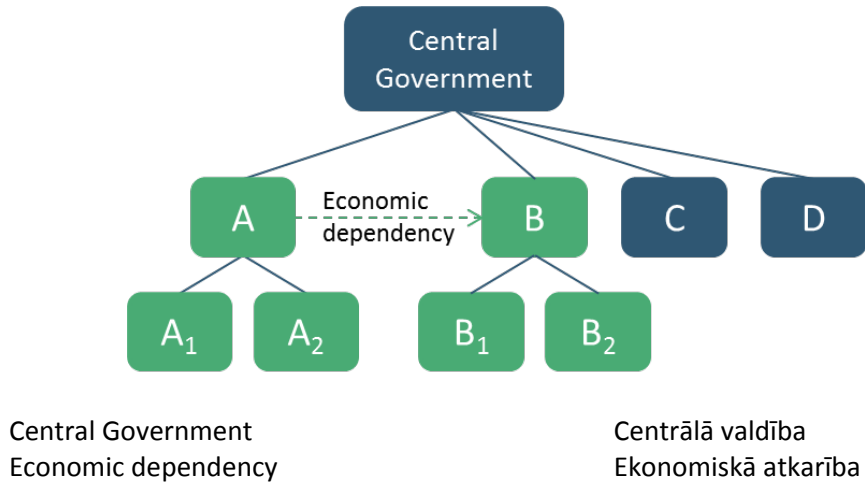
CV.1. un CV.2. scenārijā sabiedrības A, B, C un D veido “otro līmeni”, t. i., līmeni, kas atrodas tieši zem centrālās valdības (“pirmais līmenis”). Šeit ir iespējams sabiedrības izdalīt no kopējās savstarpēji saistīto klientu grupas. Tomēr sabiedrības A₁, A₂, B₁ un B₂ ir tikai netieši saistītas ar centrālo valdību. Viņu līmenī izdalīt grupu nav iespējams (piemēram, gan A₁, gan A₂ ir jāietver grupā “centrālā valdība/A”):

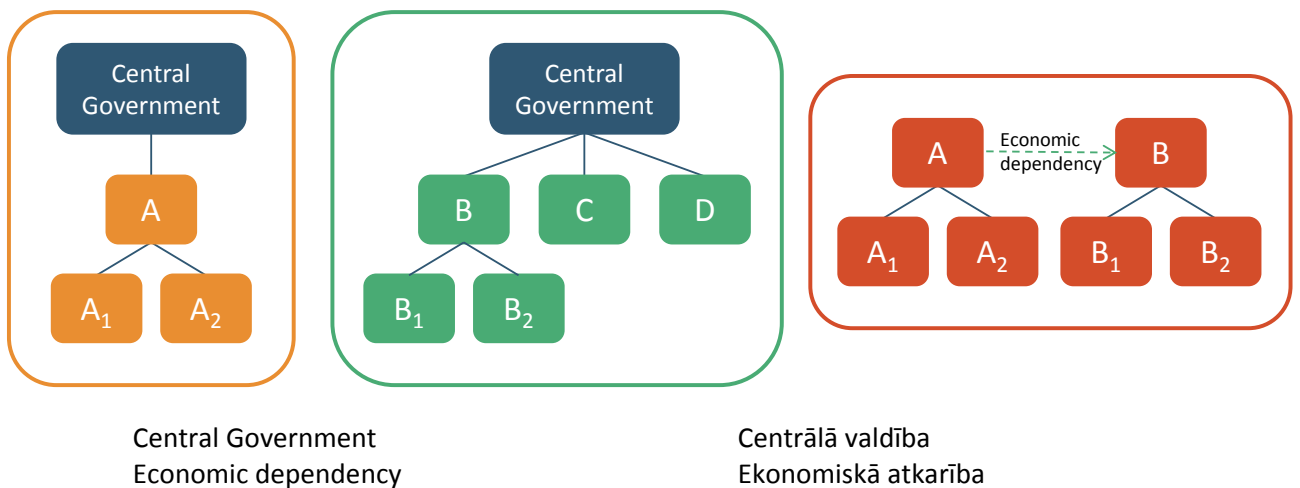

CV.4. scenārijs: “horizontālās saites” “otrajā līmenī”

Citā iepriekš minētā vispārīgā scenārija variantā sabiedrība A un sabiedrība B ir ekonomiski atkarīgas (B maksājumu grūtības kaitīgi ietekmētu A):

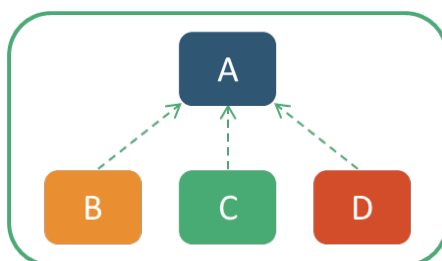
Pieņemot, ka ziņotāja iestāde alternatīvo pieeju izmanto tikai daļēji, kā aprakstīts iepriekš CV.1. scenārijā, ir jāaplūko šādas savstarpēji saistīto klientu grupas:

Savstarpējās saistības noteikšana, pamatojoties uz ekonomisko atkarību

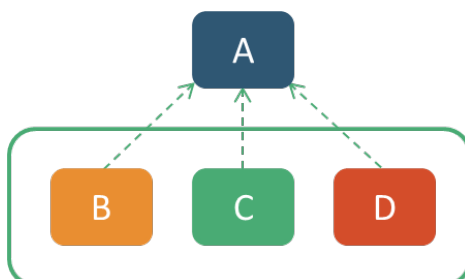
E.1. scenārijs: pamatgadījums

Ziņotājai iestādei ir riska darījumi ar visām turpmāk norādītajām sabiedrībām (A, B, C un D). B, C un D ir ekonomiski atkarīgas no A. Tādējādi galvenais riska faktors iestādei visos gadījumos ir A. Iestādei ir jāizveido viena kopēja savstarpēji saistīto klientu grupa, nevis trīs atsevišķas. Fakts, ka B, C un D nav savstarpēji atkarīgas, nav svarīgs.

E.2. scenārijs: pamatgadījuma variants (nav tieši riska darījumi ar riska avotu)

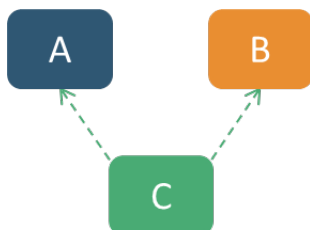
Grupēšanas prasība ir piemērojama pat tad, ja ziņotājai iestādei nav tieši riska darījumi ar A, taču tā ir informēta par katra klienta (B, C un D) ekonomisko atkarību no A. Ja A iespējamās maksājumu grūtības ir kaitīgas B, C un D, visas šīs sabiedrības saskarsies ar maksājumu grūtībām gadījumā, kad A būs finanšu problēmas. Tādēļ tās ir jāaplūko kā kopīgs risks.

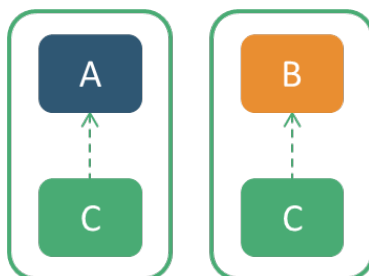
Tāpat kā E.1. scenārijā, fakts, ka B, C un D nav savstarpēji atkarīgas, nav svarīgs. Sabiedrība A ir grupēšanas prasības iemesls, lai gan tā pati nav klients un tādējādi neietilpst savstarpēji saistīto klientu grupā.

E.3. scenārijs: savstarpēji saistīto klientu grupas, kas pārklājas

Ja sabiedrība ir ekonomiski atkarīga no divām (vai vairākām) citām sabiedrībām (ņemiet vērā, ka maksājumu grūtības vienai no šīm citām sabiedrībām (A vai B) var būt pietiekams iemesls, lai C rastos grūtības),

tā ir jāietver abu (visu šādu) sabiedrību savstarpēji saistīto klientu grupās:

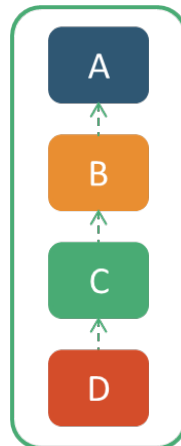
Arguments, ka riska darījumi ar C tiks uzskaitīti dubultā, nav pamatots, jo riska darījumi ar C ir uzskatāmi par kopīgu risku divās atsevišķās grupās.

Lielo riska darījumu limits tiek piemērots atsevišķi (t. i., limits vienreiz tiek piemērots riska darījumiem ar A/C grupu un vienreiz riska darījumiem ar B/C grupu).

Tā kā A un B nav savstarpēji atkarīgas, nav nepieciešams izveidot kopēju grupu (A+B+C).

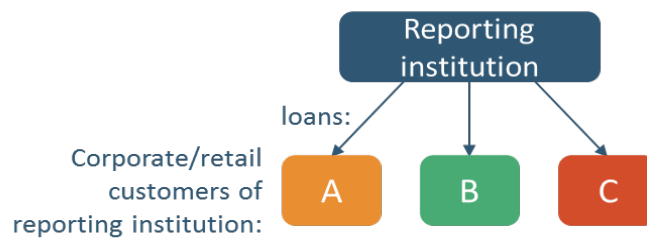
E.4. scenārijs: atkarības ķēde

“Atkarības ķēdes” gadījumā visas sabiedrības, kuras ir ekonomiski atkarīgas (pat tad, ja atkarība ir tikai vienvirziena), ir uzskatāmas par vienu kopīgu risku. Nebūtu atbilstoši veidot trīs atsevišķas grupas (A+B, B+C, C+D).

E.5. scenārijs: ziņotāja iestāde kā finansējuma avots (bez grupēšanas prasības)

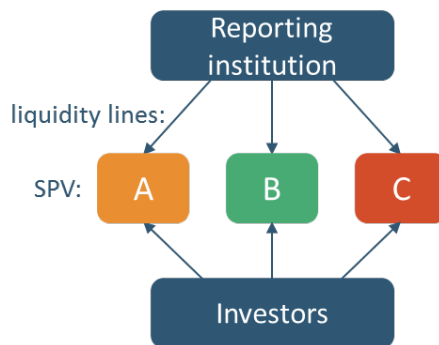
Šajā scenārijā ziņotāja iestāde ir vienīgais finansējuma sniedzējs visiem trīs klientiem. Tas nav “ārējs finansējuma avots”, kas savieno šos trīs klientus, un šo finansējuma avotu parasti var aizvietot.

Reporting institution	Ziņotāja iestāde	
Loans	Aizdevumi	
Corporate / retail customers of reporting institution	Ziņotājas iestādes klienti —	
	komercsabiedrības / privātpersonas	

E.6. scenārijs: ziņotāja iestāde kā finansējuma avots (ar grupēšanas prasību)

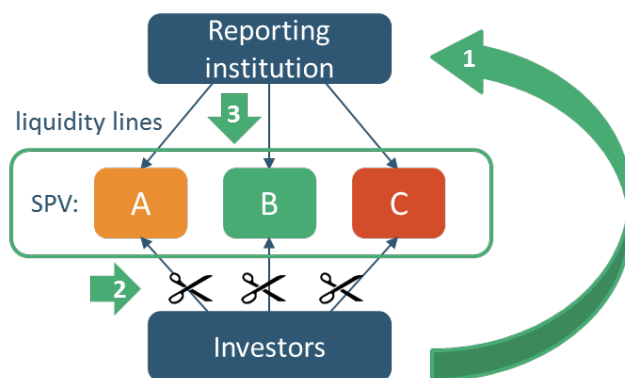
Šajā scenārijā ziņotāja iestāde ir likviditātes sniedzējs trijiem īpašam nolūkam dibinātiem uzņēmumiem (SPV) vai starpniekiem (līdzīgas struktūras):

Reporting institution
Liquidity lines
SPV
Investors

Ziņotāja iestāde
Likviditātes kredītlīnijas
SPV
Ieguldītāji

Šādā gadījumā ziņotāja iestāde pati var veidot riska avotu (galveno riska faktoru), kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 54. apsvērumā⁸:

- 1 ... negative assessment/perception of investors of liquidity situation of reporting institution
- 2 ... investors withdraw from SPV
- 3 ... liquidity lines are simultaneously drawn

→ A, B, C constitute a single risk, the reporting institution itself is the linking factor

Reporting institution
Liquidity lines
SPV
Investors
Negative assessment / perception of investors of liquidity situation of reporting institution
Investors withdraw from SPV

Ziņotāja iestāde
Likviditātes kredītlīnijas
SPV
Ieguldītāji
Negatīvs ieguldītāju novērtējums/priekšstats attiecībā uz ziņotājas iestādes likviditāti
Ieguldītāji atsauc līdzekļus no SPV

⁸ Regulas (ES) Nr. 575/2013 54. apsvērumā ir norādīts: “Nosakot savstarpēji saistītu klientu grupas pastāvēšanu un tādējādi arī riska darījumus, kas veido kopīgu risku, ir svarīgi ņemt vērā arī riskus, ko rada kopējs avots būtiskam finansējumam, ko nodrošina pati iestāde, tās finanšu grupa vai saistītās puses”.

A, B, C constitute a single risk, the reporting institution itself is the linking factor

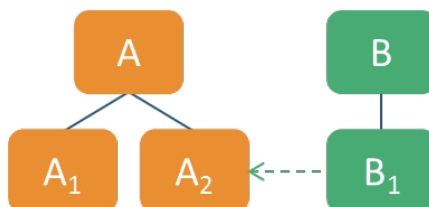
A, B, C veido kopīgu risku, ziņotāja iestāde pati ir saistošais faktors

Iepriekš minētajā scenārijā nav būtiski, vai likviditātes kredītlīnijas ved tieši uz SPV vai SPV pamatā esošajiem aktīviem; būtisks ir fakts, ka likviditātes kredītlīnijas, iespējams, tiks izmantotas vienlaicīgi. Šajā scenārijā netiek apsvērta arī aktīvu diversifikācija un kvalitāte, ne arī paļaušanās uz ieguldītājiem šajā nozarē (piemēram, ieguldītājiem uz aktīviem balstītu komerciālo vērtspapīru tirgū), jo kopīgo risku rada līdzīgu struktūru izmantošana un paļaušanās uz saistībām ar vienu avotu (t. i., ziņotāja iestāde kā SPV iniciators un sponsors).

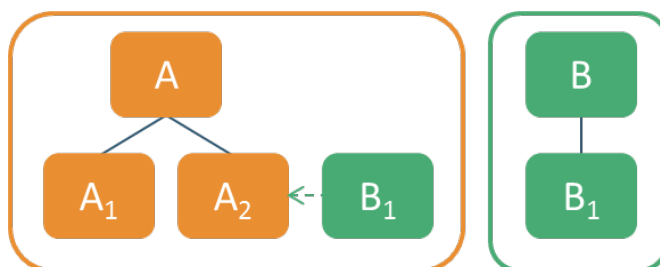
Savstarpējās saistības, kas balstīta uz kontroli, un savstarpējās saistības, kas balstīta uz ekonomisko atkarību, līdzīgās iezīmes

K/E.1. scenārijs: kontroles un ekonomiskās atkarības apvienots gadījums (vienvirziena atkarība)

Šajā scenārijā ziņotājai iestādei ir riska darījumi ar visām sabiedrībām, kas norādītas turpmāk diagrammā. A kontrolē A₁ un A₂, B kontrolē B₁. Turklāt B₁ ir ekonomiski atkarīgs no A₂ (vienvirziena atkarība):

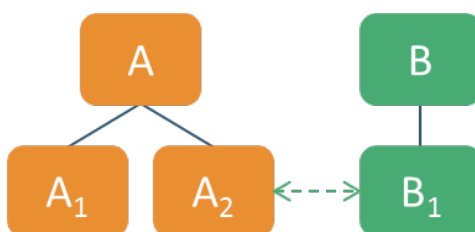
Grupēšanas prasība: šajā scenārijā ziņotājai iestādei būtu jānonāk pie slēdziena, ka B₁ jebkurā gadījumā ir jāietver A sabiedrības savstarpēji saistīto klientu grupā (tādējādi grupai ietverot A, A₁, A₂ un B₁), kā arī B sabiedrības grupā (tādējādi grupai ietverot B un B₁):

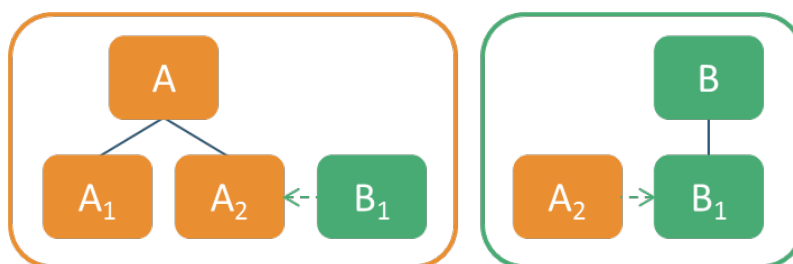
Ja A radīsies finansiālas problēmas, arī A_2 un tā rezultātā B_1 saskarsies ar finansiālām grūtībām saistībā ar to attiecīgi juridisko (A_2) un ekonomisko (B_1) atkarību. Trīs atsevišķu grupu izveidošana ($A+A_1+A_2$, A_2+B_1 , $B+B_1$) nebūtu pietiekama, lai aptvertu A radītos riskus, jo, lai gan B_1 ir atkarīga no A_2 un tādējādi pašas A, tā būtu izdalīta no A grupas kopīgā riska.

K/E.2. scenārijs: kontroles un ekonomiskās atkarības apvienots gadījums (divpusēja atkarība)

Šajā scenārijā A_2 un B_1 ekonomiskā atkarība nav vienvirziena, bet abpusēja:

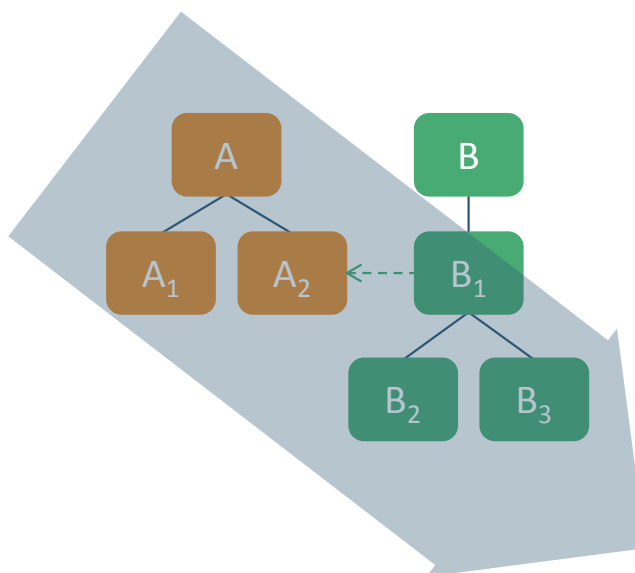

Grupēšanas prasība: A_2 būtu nepieciešams papildus iekļaut B grupā, un B_1 būtu nepieciešams papildus iekļaut A grupā:

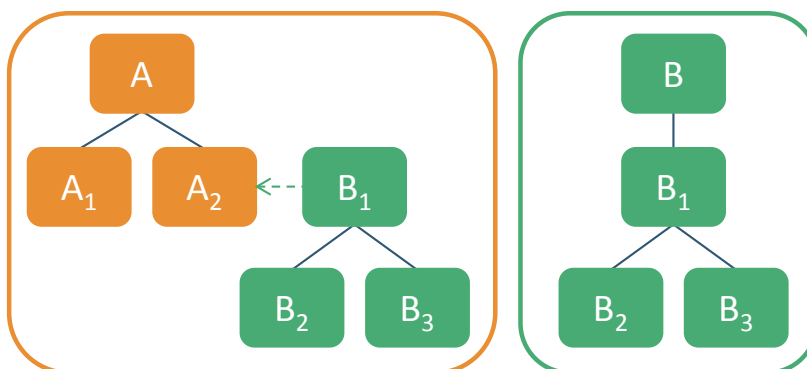

K/E.3. scenārijs: lejupvērsta kaitīgā ietekme

Iepriekš norādītā K/E.1. scenārija citā variantā B₁ arī kontrolē divas sabiedrības (B₂ un B₃). Šajā gadījumā A finansiālās grūtības caur A₂ un B₁ skar arī tālāk divus B₁ meitasuzņēmumus (“lejupvērsta kaitīgā ietekme”).

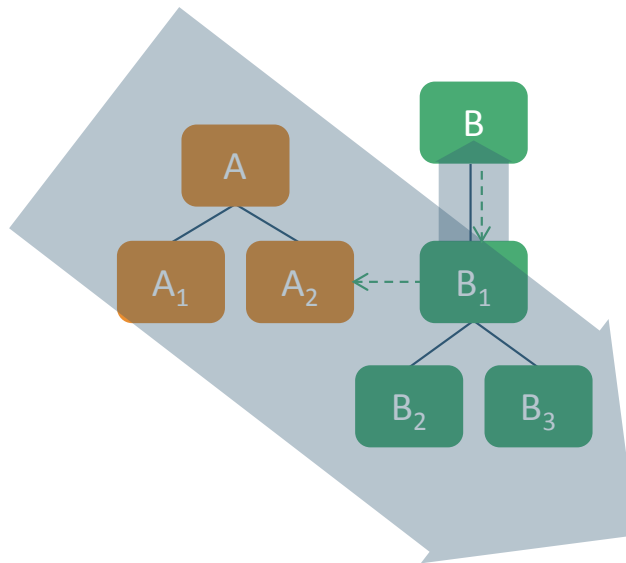
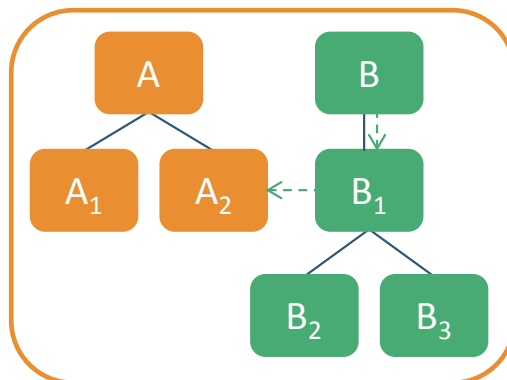
Grupēšanas prasība:

K/E.4. scenārijs: augšupvērsta kaitīgā ietekme

Kontroles attiecības starp B un B₁ automātiski nenozīmē, ka B tiek iekļauta A savstarpēji saistīto klientu grupā, jo ir maz ticams, ka A finansiālās problēmas radīs finansiālās grūtības B. Tomēr kontrolējošā sabiedrība B ir jāietver A grupā, ja B₁ veido tik nozīmīgu B grupas daļu, ka B ir ekonomiski atkarīga no B₁. Šādā gadījumā A finansiālās grūtības iedarbosies ne tikai lejupēji, bet arī augšupēji attiecībā uz B, radot maksājumu grūtības B (t. i., tagad visas sabiedrības veido kopīgu risku).

Grupēšanas prasība:

Kontroles un pārvaldības procedūras savstarpēji saistītu klientu noteikšanai

P.1. scenārijs: kaitīgās ietekmes ķēdes noteikšanas robeža

Tālāk attīstot iepriekš minēto scenāriju (K/E.4.), ziņotājai iestādei ir riska darījumi tikai ar sabiedrību A un sabiedrību B₃. Ir konstatēts, ka šādā gadījumā ziņotāja iestāde, iespējams, var nezināt par kaitīgās ietekmes ķēdi un nespēt precīzi izveidot savstarpēji saistītu klientu grupu.

